

Dijital Platformlar Rekabet Kurulu’nun Radarında: Meta Threads Kararı

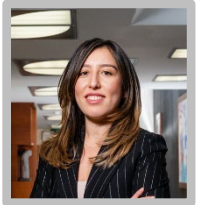
16 AĞUSTOS 2024

Dijital platformların kullanımının hızla artması ve buna bağlı olarak yeni ürünlerin kullanıma sunulması zaman zaman rekabet hukuku mevzuatı dahil olmak üzere çeşitli hukuki düzenlemelerin dijital platformlar bakımından uygulanabilirliğini gündeme getiriyor. Bu yazımızda, Rekabet Kurulu’nun (“Kurul”) Meta Platforms Inc. (“Meta”) tarafından geliştirilen Threads uygulaması hakkındaki kararını inceledik ve dijital platformlar bakımından Türk hukuku altındaki düzenlemeleri Avrupa Birliği (“AB”) düzenlemeleri ile karşılaştırmalı olarak ele aldık.

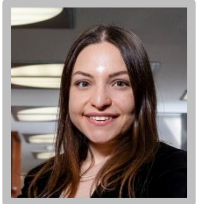
Rekabet Kurulu Meta Threads Kararı

Meta, 2023 yılında Türkiye pazarına sunduğu Threads isimli uygulamasının kullanımını yine kendi geliştirdiği bir uygulama olan Instagram ile bağlamış ve kullanıcıların Instagram uygulamasındaki hesaplarından toplanan verilerin Threads uygulamasına aktarılabilmesi yönünde bir veri birleştirme politikası geliştirmiştir. Buna göre kullanıcılar Threads profillerini Instagram hesaplarına dayalı olarak oluşturmakta ve Threads üzerinden elde edilen veriler ile Instagram üzerinden elde edilen veriler birleştirilmekteydi. Bunun üzerine Kurul, bu uygulamanın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun [1] (“RKHK”) kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması teşkil edebilecek olması nedeniyle önaraştırma başlatmıştır.

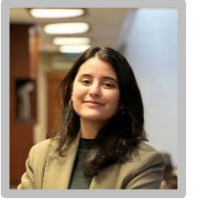
Önaraştırma neticesinde Kurul, ilgili ürün pazarını “sosyal medya pazarı” olarak tanımlayarak 8 Şubat 2024 tarihli kararı ile Meta’nın sosyal medya pazarında hâkim durumda olduğunu tespit etmiştir [2]. Kurul, verinin dijital platformlar açısından önemine vurgu yaparak her ne kadar kullanılan sosyal medya hizmetleri kullanıcılar tarafından ücretsiz olarak algılansa da aslında

Selin Erten Yaşar
Kıdemli Avukat

Nehar Çakmakçı
Avukat

Deren Bayar
Stajyer Avukat

kullanıcıların bu tür hizmetler karşılığında bir anlamda verileri ile ödeme yaptıkları değerlendirmesini yapmıştır. Ek olarak, verinin çevrimiçi reklamcılık açısından hayati bir öneme sahip olduğu ve dijital platform kullanıcılarından toplanan verilerin reklam verenlere sunulması yoluyla önemli miktarda gelir elde edildiği ve böylece rekabetçi avantaj sağlanabildiği not edilmiştir.

Bunun yanı sıra Kurul'un değerlendirmesine göre dijital pazarlardaki teşebbüslerin birden farklı ve/veya ilişkili pazarlarda faaliyet göstermesi bir ekosistem yarattığından Meta'nın her bir hizmetinden elde ettiği veriyi bu ekosisteme dahil ederek işlemesi, söz konusu ekosistemi kümülatif olarak güçlendirmektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, pazardaki dolaysız ve dolaylı ağ etkilerinin, yani Kurul'un ifadesi ile bir kullanıcı grubunun diğer kullanıcı grubunun artan kullanımından dolayı daha fazla fayda etmesinin katkısı ile veri birleştirmenin Meta lehine olacak şekilde pazara giriş engeli yaratacağı sonucuna ulaşılmış ve nihai karar verilinceye kadar veri birleştirme eyleminin durdurulmasına yönelik geçici tedbir kararı verilmiştir. Ayrıca, geçici tedbire uyulmadığı her gün için idari para cezası öngörülmüştür.

Kurul, geçici tedbir kararını takiben verdiği geçici tedbir nihai kararında ise Meta'nın ihlalin giderilmesi için sunduğu önerileri veri birleştirmeye yönelik endişeleri giderecek seviyede bulmadığı için reddettiğini açıklamıştır. Bunun üzerine Meta tarafından yeni öneriler sunulmamış ve Meta, Threads uygulamasını Türkiye pazarından çekerek Türkiye'deki kullanıcılarının profillerini devre dışı bırakmıştır [3].

Bu gelişmeleri takiben Kurul, 6 Haziran 2024 tarihli duyurusu ile, Threads'in Türkiye faaliyetlerinin durdurulması sonucunda geçici tedbir kararındaki yükümlülüklerin konusuz kaldığına, bu nedenle günlük idari para cezasının sonlandırılmasına ve ihlalin sürdüğü 70 gün için Meta'ya toplam 335.730.707,20 TL idari para cezası uygulanmasına karar verdiğini bildirmiştir.

Türkiye'deki Rekabet Hukuku Düzenlemelerinin Dijital Platformlara Uygulanabilirliği

Türkiye'de dijital platformlara ve bunların pazar uygulamalarına yönelik kapsamlı bir yasal düzenleme mevcut olmadığından Kurul, soruşturmasında RKHK hükümleri uyarınca karar vermektedir. Özellikle ekosistem haline gelmiş dijital platformlardan bahsederken hâkim durumun kötüye kullanılması düzenlemelerine sıkça atıf yapmaktadır.

Bu bağlamda yine Meta hakkında 2022 yılında verilen başka bir kararında Kurul, hâkim durumun kötüye kullanılması ile ilgili düzenlemelere dikkat çekmiştir [4]. İlgili kararda Meta'nın Facebook, Instagram ve WhatsApp hizmetlerinden topladığı verileri birleştirdiğini, bu durumun sosyal ağ hizmetleri pazarı ile çevrimiçi görüntülü reklamcılık pazarında faaliyet gösteren rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığını ve pazara giriş engeli yarattığını tespit etmiştir. Kurul, çeşitli tedbirlerin yanı sıra Meta'ya idari para cezası uygulanmasına hükmetmiştir. Bu kararı takiben Meta tarafından sunulan tedbirler ihlali sonlandırmak ve pazardaki etkin rekabetin tekrar tesis edilmesini temin etmek için yeterli görülmüş ve Meta'ya uygulanan idari para cezası sonlandırılarak 115 gün için toplam 551.557.589,86 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir [5].

Her iki Meta kararında da Meta'nın veri birleştirme eyleminin hâkim durumu kötüye kullanma teşkil ettiği değerlendirilmiş ve bu eylemlere klasik rekabet hukuku anlayışı çerçevesinde sonradan (*ex post*) müdahale edilmiştir. İhlal gerçekleştirildikten sonra açılan soruşturmalar sonucunda verilen

Facebook, Instagram ve WhatsApp'a ilişkin kararda önerilen tedbirler kabul edilmiş ve hizmetlerin pazardan çekilmesine gerek kalmamışken; Threads'e ilişkin karar, uygulamanın pazardan çekilmesi ile sonuçlanmıştır.

AB Düzenlemeleri

Threads uygulaması küresel olarak 2023 yılı temmuz ayında piyasaya sürülmüş olmasına rağmen uygulamanın AB pazarına girişi daha geç olmuştur. AB'de yakın zamanda dijital pazarlara ilişkin olarak yürürlüğe girmiş olan yasal düzenlemelerin bu gecikmede etkisi olmuştur.

1 Kasım 2022'de yayımlanan ve uygulamasına 2 Mayıs 2023'te başlanan AB Dijital Piyasalar Yasası (*Digital Markets Act*) ("DMA"), temel platform hizmetleri sunan geçit bekçisi (*gatekeeper*) pozisyonundaki büyük dijital platformları tespit etmeyi ve bu platformların gözetim ve denetimini yaparak adil ve yarışılabilir bir pazar yapısını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, DMA altında önemli pazar gücüne sahip olduğu tespit edilen platformlara belirli yükümlülükler getirilmiştir.

Anılan düzenlemenin amacı doğrudan rekabetin korunması olmasa da bu yasal çerçevenin AB rekabet hukuku kurallarını tamamlayıcı nitelikte olacağı ve hem AB hem de üye devletler düzeyinde rekabetin korunmasını destekleyeceği öngörülmüştür. Diğer yükümlülüklerinin yanı sıra, DMA kapsamına giren geçit bekçisi platformların yoğunlaşma bildirimlerinin AB rekabet kuralları uyarınca yapılacağı öngörülmüştür.

DMA kapsamında Amazon, Apple ve Microsoft gibi Meta da geçit bekçisi olarak belirlenmiş ve bu doğrultuda Meta'nın öncül (*ex ante*) nitelikte sorumlulukları doğmuştur. Bu kapsamda Meta, temel platform hizmetinden gelen kişisel verileri, sunduğu diğer hizmetlerden gelen kişisel verilerle birleştirmeme yükümlülüğü altındadır. Dolayısıyla, Meta, DMA tahtındaki bu yükümlülüklerini AB pazarında Threads uygulamasını piyasaya sürmeden önce karşılamıştır.

Türkiye'de DMA Benzeri Mevzuat Çalışmaları

Türkiye'de dijital platformlara yönelik bir mevzuat çalışması ilk kez, 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da [6], henüz DMA yayınlanmadan önce, 7 Temmuz 2022'de yapılan ve 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle [7] gündeme gelmiştir. Anılan yasal düzenleme ile dijital platformların bir alt türü olan elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcılarına yönelik yeni yükümlülükler öngörülmüştür. Bu yeni yükümlülükler ile elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcılarının tekelleşmesi riskinin bertaraf edilmesi amaçlanmıştır. Diğer dijital platformlar bakımından ise özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca, dijital platformlara yönelik olarak RKHK'da değişiklik yapılması da gündeme gelmiş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair düzenleme taslağı ("Taslak") 14 Ekim 2022 tarihinde çeşitli kurumlarla paylaşılarak görüşe açılmıştır. Taslak kapsamında, önemli pazar gücüne sahip temel platform hizmetleri sunan teşebbüslerin belirlenmesi ve bu teşebbüslerin faaliyetlerinden elde ettiği verileri rakiplerine veya piyasaya zarar verecek şekilde kullanmasının engellenmesi başta olmak üzere rakiplerin ve platform kullanıcılarının faydasına olacak şekilde adil ve yarışılabilir bir piyasa yapısının korunması amacıyla dijital platformlara ek yükümlülükler getirilmesi öngörülmüştür. Taslak ile, DMA benzeri bir yasal düzenlemenin Türkiye'de doğrudan rekabet kuralları özelinde getirilmesi planlanmış ve anılan teşebbüslerin eylemlerine karşı DMA'da olduğu gibi öncül (*ex ante*) bir müdahalenin önü açılmıştır. Ne var ki, taslağın yasalaşması yönünde henüz bir gelişme kaydedilmemiştir.

Sonuç

Dijital piyasalar yoğunlaşma eğilimi yüksek, dolaylı ve dolaysız ağ etkilerinin belirgin olarak görüldüğü piyasalardır. Veri birleştirme işlemi ise bu yoğunlaşma eğilimini arttırmakta ve ağ etkilerini piyasadaki diğer oyuncular aleyhine genişletmektedir. Rekabet otoritelerinin dijital platformlara karşı uyguladığı sonradan (*ex post*) müdahalelerin yetersiz kaldığı gözlenmiş ve başta AB olmak üzere çeşitli hukuk sistemlerinde bu platformlara karşı öncül (*ex ante*) tedbirler alınarak piyasaya giriş öncesi yükümlülükler öngörölmeye başlanmıştır. Türkiye’de de benzer politikaların geliştirilmesi için çeşitli adımlar atılmasına karşın henüz pazar gücü yüksek olan dijital platformları ihlal gerçekleşmeden önce yükümlölük altına sokabilecek bir yasal mekanizma mevcut değildir. Bu nedenle de Meta Threads kararında olduğı gibi dijital platformlara ancak ihlal gerçekleştikten sonra müdahale edilebilmekte ve bu durum pazarın etkin korunması bakımından yetersiz kalarak ilgili platformun pazardan çıkışı veya yüksek tutarlı para cezaları ile sonuçlanabilmektedir.